

Beszámolók

I. NEMZETKÖZI HUNGAROLÓGIA-OKTATÁSI KONFERENCIA

Budapest, 1989. augusztus 23-25.

Az első olyan konferenciát, amelyen a külföldi egyetemeken oktató magyar lektorok és vendégtanárok beszámoltak munkájukról, húsz évvel ezelőtt, 1969-ben rendezték. Ez az évforduló jó alkalom volt arra, hogy a résztvevők, akik közül többen már az első lektori konferencián is jelen voltak, összehasonlítsák a múltat és a jelent.

A konferenciát Köpeczi Béla akadémikus, a Hungarológiai Tanács elnöke nyitotta meg, majd Manherz Károly művelődési miniszterhelyettes tartott előadást.

A huszonkét országból érkezett mintegy 150 oktató Tabajdi Csaba, Giay Béla és Gulya János plenáris előadásait követően négy szekcióban vitatta meg a hungarológia-oktatás kérdéseit. Az első szekció, amelyen Sárközy Péter római vendégprofesszor elnökölt, a történeti vonatkozásokat vizsgálta, a második Szathmári István helsinki vendégprofesszor elnökletével a hungarológia elméletével és kutatásával foglalkozott, a harmadik szekcióban Lengyel Zsolt szegedi nyelvész, volt bukaresti vendégtanár irányításával a nyelvészeti kérdések, a negyedikben, amelyet Vavra Klára, a moszkvai IMO tanára vezetett, az oktatás módszertana kapott helyet.

A szekcióüléseket két szakmai program egészítette ki: sor került a külföldön dolgozó magyar lektorok és vendégtanárok szokásos évi munkaértekezletére, majd az utolsó nap délelőttjén a hungarológiai központok munkatársainak kerekasztal beszélgetésére. Az érdeklődők tájékozódhattak a központok működésének személyi és tárgyi feltételeiről, az oktatói, kutatói eredményekről, a publikációs tevékenységről, valamint a fejlesztési elképzelésekről. Az az általános vélemény alakult ki, hogy az ilyen jellegű tanácskozásokat az eddiginél gyakrabban kellene rendezni.

A résztvevők a szakmai programok után az első napon a Magyar Állami Népi Együttes műsorát tekintették meg, a második nap délutánján pedig Révész Napsugár grafikusművész rendhagyó kiállítását láthatták. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése a konferencia alkalmából rendezett kiállításon mutatta be az utóbbi években megjelent hungarológiai szakkönyveket.

Az elhangzott több mint hetven előadás anyaga a Nemzetközi Hungarológiai Központ könyvsorozatában /"Hungarológiai Ismerettár"/ jelenik meg 1990-ben.

A C.I.E.H. tevékenységének mérlege 1985 decemberi megnyitása

óta

1/ Igazgatás

a/ személyzet: A megállapodásban előírányzott könyvtárosi félstátust kezdettől fogva a magyar fél töltötte be. A Paris III.Egyetem pedig, szintén a kezdetektől, ellátta az Intézetet egy félstátusú ún. „agent de service”-szel; 1987 októberétől az adminisztrációs és a nemzetközi kapcsolatok lebonyolításával összefüggő feladatok ellátására egy félstátusú ún. „ingenieur d'études”-del.

A gépírás problémájának megoldása azonban nehéznek bizonyult: az ún. "TUC"-rendszerű váltás következtében az állás betöltetlen maradt /ezért az intézet kérvényben folyamodott 1988.október 13-án az illetékes minisztériumhoz/.

b/ költségvetés: Mivel a Paris III.Egyetem által biztosított helyiségekhez semmiféle felszerelés nem járult, a kapott költségvetés nagy részét erre kellett fordítani:

- az irodahelyiségek, a könyvtár és a gyűjteményraktár mindenféle berendezésének megvásárlására;
- informatikai berendezésekre;
- videofelszerelésre a Magyarországról származó anyagok bemutatásához.

c/ helyiségek: Kezdetben elegendőek voltak, de jelenleg már túlterheltek.

2/ Dokumentációs tevékenység

- A D.B.M.I.S.T.-vel folytatott tárgyalást követően szerződéskötés a Bibliotheque Nationale-lal /1986.júliusában két évre szólóan/ a magyar anyag feltérképezésére. A szerződés a pénzügyi kötelezettségek egyenlősége elvén jött létre, a megfelelő szerződéses munkamérték felvéve a BN a C.I.E.H. hiteleiből részesült. Ezt a szerződést jelenleg újítjuk meg. Az összegyűjtött adatok későbbi publikálásuk

előtt cédulák formájában már az érdeklődők rendelkezésére állnak. Ebben a munkában a magyar Országos Széchényi Könyvtár is részt vesz.

- A C.I.E.H.-ban a különböző adományokból származó /Magyar Intézet, magánszemélyek/ gyűjtemények leltárba vétele.
- A magyar vonatkozású disszertációk számbavétele; a nyilvántartás készítése, illetve - a C.I.E.H. számára - egy példányra vonatkozó letéti jog kérvényezése.
- A Comité International Permanent des Linguistes /Nyelvészek Állandó Nemzetközi Szövetsége/ nyelvészeti bibliográfia magyar vonatkozású anyagának elkészítése.

3/ Kutatómunka

- szemináriumok.

- Tudományos konferenciák szervezése:

1985.december: "Pillantások Kosztolányira" /Paris,C.I.E.H./

1986.december: "Buda visszafoglalásának 300.évfordulója" /Paris, C.I.E.H./

1988.február: "Francia-magyar lexikológiai és lexigográfiai konferencia" /Nancy-Paris/ /informatika felhasználásával/.

1986.április-május: "Francia-magyar kontrasztív nyelvészeti napok" /Paris, C.I.E.H./

1987.szeptember: "Francia-magyar kontrasztív nyelvészeti napok" /Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem/

1987.október: a "Francia-magyar napok a magyarországi avantgárdról" rendezvényhez nyújtott segítség.

- előadások: A kiküldetésben levő magyar kutatók részvételével.

- Lexikológiai és lexikográfiai munkák, melyek célja egy francia-magyar esetragozási szótár.

4/ A magyartanítás fejlesztése - Kurzusok és diplomák

- INALCO-Paris III.kooperáció: A már közel húsz éve létező pedagógiai együttműködés adminisztratív megerősítése révén a diákok az 1988-as tanévkezdéskor kettős beiratkozáshoz jutottak. /A Paris III-INALCO általános szerződés módosításának aláírása a magyar és a finn nyelvekre vonatkozóan./
- A Paris III-INALCO által nyújtott magyar szakos "licence" diploma jogosítási kérvényének benyújtása /1988 október/.
- Részleges magyar nyelvi tanulmányok beillesztése:
Az általános és összehasonlító irodalom, illetve a francia mint idegen nyelv szakokon a Paris III Egyetemen /az 1988-as tanévtől/ mindkét esetben a "licence" szintjén/

Magyar tanfolyamok az E.N.S.-ben /az 1987-es tanévtől/
A lektoroknak nyújtott támogatás: a Strasbourg II Egyetemen a "licence" diploma kötelezően választható, ún.UV egységet érő tantárgya.
- Szemléltető anyagok készítése a diákok részére /Paris III/
- Kutató ösztönzés alapművek publikálására /1988 december: Nyéki L.: A mai magyar nyelv gyakorlati nyelvtana: az 1989-es év folyamán Kassai G.-Szende T. "Assimil" c. nyelvtankönyve/.
- A párizsi és a vidéki magyartanítás egyeztetése: a párizsi Magyar Intézettel együttműködve kétévenkénti lektori találkozó szervezése.

5/ Publikációk

- A "Pillantások Kosztolányira" című konferencia anyagának publikációja.

- Mme J. Kelemen "Eléments de grammaire contrastive" /A kontrasztív nyelvészet alapjai/ című munkájához nyújtott segítség /Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem/.

6/ Külső kapcsolatok

- Együttműködés a Magyar Intézettel a tevékenységi körök kölcsönös kiegészítésében.
- Kapcsolatfelvétel olyan francia felsőoktatási intézményekkel, amelyekben a magyartanítás fejlesztése, illetve bevezetése lehetségesnek tűnik.
- Kapcsolat a budapesti Országos Széchényi Könyvtárral. A párizsi Bibliothèque Nationale-lal folytatott leltározási munkálatokban résztvevő könyvtárosok támogatása.
- Kapcsolat a magyar Művelődési Minisztériummal.
- Kapcsolat a Magyar Tudományos Akadémiával /Nyelvi Intézet, Történettudományi Intézet, Irodalomtudományi Intézet/.
- Kapcsolat az Akadémiai Kiadóval.
- Kapcsolat a Magyar Lektori Központtal /Budapest/.
- Kapcsolat a budapesti Francia Intézettel.
- Kapcsolat a nyugati hungarológiai központokkal /összeköttetés a hamburgi, bolognai, padovai egyetemekkel/.
- Résztétel az "Expolangues"-ban.

7/ A C.I.E.H vezetőinek tevékenysége:

A fentiekben leírt tevékenységek sok franciaországi és magyarországi kiküldetést igényeltek. Az intézet vezetői - ezek mellett - személyesen vettek részt mindazokon a kongresszusokon, konferenciákon, amelyek a magyartanítással kapcsolatosak voltak.

1988-ban J.Perrot úr, az intézet igazgatója részt vett Debrecenben a Finnugristák Nemzetközi Szövetségének az 1990-es debreceni kongresszust előkészítő munkájában. /Ő Franciaország képviselője./ Az igazgató ezenkívül ott volt a budapesti nyelvészkonferencián és annak plenáris ülésén beszámolót tartott.

A C.I.E.H. programja az elkövetkező évekre

1/ Igazgatás

- A gépírás megoldásával a személyzeti problémák lezárulnak.
- A helyiségek növelésével a munkafelszerelésre hitelekbe fordított összeg jelentősen csökkenni fog, és több marad a "missziók" által megkívánt és elkerülhetetlen kiadásokra.
Lényeges azonban, hogy az intézetnek biztosítsák az eddigi hiteleket azért, hogy hosszabb távú elkötelezettségeket vállalhasson.

2/ Dokumentációs tevékenység

- A Bibliotheque Nationale-lal kötött szerződés meghosszabbítása /ez pénzügyi kötelezettséget is von maga után évi 35 000 F erejéig/, illetve az Országos Széchényi Könyvtárral való együttműködés további folytatása.
A későbbiekben ugyanilyen szerződések megkötése már francia könyvtárakkal a magyar gyűjtemények számbavételére.
- Különböző felmérések, vizsgálatok eredményeképpen magyar tárgyú repertórium megszerkesztése és rendszeres megjelentetése.
- A C.I.E.H saját magyar gyűjteményének gazdagítása: különös tekintettel a régi fordításokra és a Nyugat-Európában megjelent művekre.

- Az összegyűjtött adományok hozzáférhetőségének modernizálása.
- Adatbankok konzultációja.

3/ Kutatómunka

- Fő "prioritás-tengelyek" felállítása a magyar tanulmányok területén /1. az intézet tudományos-orientációs tanácsának 1985. decemberi határozata/.
 - Az 1989. februárjában megtartott párizsi francia-magyar tudományos ülés óta /amelynek témája a két ország kulturális kapcsolatainak alakulása 1920-tól napjainkig/ különféle kutatócsoportok /interdiszciplináris és egyetemközi/ munkába állítása. Az általános téma a két kultúra befogadása. Néhány tervbe vett cím:
 - a fordítás,
 - nagy francia viták magyarországi visszhangja,
 - a kölcsönös "image "-ok,
 - Magyarország és Közép-Európa, Magyarország és Ausztria-Magyarország.
- E célból az intézet előkészítő kerekasztalok szervezésére, illetve a diákok ösztönzésére /diplomamunka, doktori disszertáció/ fog törekedni.
- Segítségnyújtás a C.R.E.L.I.C.-nek /Összehasonlító Nyelvészeti Kutatóintézet - Paris III egyetem/ a francia-magyar összehasonlító kutatások területén.
 - Vállalkozás a magyar-francia és a francia-magyar nagyszótár átdolgozására a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvi Intézetével együttműködve /1. az 1988 februári lexikológiai és lexikográfiai előkészítő konferencia - Nancy-Paris/. Ez egy olyan, legalább öt évig tartó munka, amely alapos elméleti előkészítést kíván, és amely az intézet már megszerzett informatikai felszerelését veszi igénybe.

- Tudományos konferenciák szervezése:

Ne feledjük, hogy az alapelv: évente egy francia-magyar nagy tudományos ülészak szervezése a szakterületek váltogatásával:

1985: irodalmi téma

1986: történelmi téma

1987-1988: nyelvészeti téma

1989: kulturális téma

1990: még nem végleges, esetleg gazdasági téma.

Ezeknek a bizonyos "nagy" ülészakoknak a szervezése természetesen nem akadályozza a szerényebb méretű konferenciák rendezését.

4/ A magyartanítás fejlesztése - Kurzusok és diplomák

Az eddigi tevékenységek folytatása, különös tekintettel a következőkre:

- Ha az ún. "licence" diplomaformának helyt adnak, az 1989-es tanévkezdet felmérési eredményeinek átgondolása után magyar szakos "maitrise" diplomaforma tervének benyújtása, majd esetleges "DEA" vagy "DESS" diplomáké /az utóbbi Magyarország és az EGK, illetve Franciaország gazdasági kapcsolatainak tükrében/.
- Arra kell törekedni, hogy a párizsi egyetemek mind több hallgatójának tudomása legyen a magyar nyelv, mint kötelezően választható tárgy /ún. U.V./ értékéről. Vidéken pedig, a lektorokkal együttműködve, erősíteni kell az egyetemi magyar tanulmányokat, illetve törekedni kell a párizsi oktatóhelyekkel való kapcsolatteremtésre.
- Az összehasonlító irodalom területén meg kell győzni az illetékeseket /a Paris III. Egyetemen kívülieket is arról, hogy a magyar szerzők is bekerüljenek a programba/.
- Az egyik leglényegesebb célkitűzés az, hogy a magyar szerzők szerepeljenek a modern irodalom ún. "agregation" de lettres modernes" versenyvizsga követelményei között.
Ezek a tervek elősegítik az értékes magyar művek lefordítását.

- Rendszeres hallgatói cserék megszervezése /ezeknek a tanulmányi programba iktatása/ a francia és a magyar egyetemek között. Ehhez a D.A.G.I.C. megfelelő konzultáció után segítséget tudna nyújtani.

5/ Publikációk

A fenti alpontokhoz szorosan kapcsolódva:

- A magyar tanulmányok repertóriumja /2.pont/.
- A tudományos konferenciák anyagainak jegyzőkönyvei /3.pont/.
- A magyar-francia/francia-magyar szótár /3.pont/.
- Ezenkívül a magyar-francia esetrágok szótára, amelyen az intézet a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem kutatóival együtt dolgozik, 1989-ben fejeződik be.
- XX.századi magyar irodalomról szóló tankönyvek, összehasonlító irodalmi kézikönyvek, kétnyelvű jegyzetekkel ellátott szövegek /4.pont/.
- Különböző szakterületek művelőinek szóló kézikönyvek /2. és 4. pont/.
- 1989 elejétől tudományos és kulturális tematikájú "Cahiers d' Etudes Hongroises" füzetek kibocsátása a Magyar Intézettel együttműködve.
- "Bulletin" /Értesítő/ kiadása, amely a gyors információátadást teszi lehetővé.
- A magyar kultúrához kapcsolódó monográfiák megjelentetéséhez nyújtott támogatás.

6/ Külső kapcsolatok

- A Magyar Intézettel és különböző más magyar intézetekkel való együttműködés folytatása.
- A nyugat-európai hungarológiai központokkal való kapcsolatok fejlesztése.

hungarológiai hírlevél————

- A francia felsőoktatási intézményekkel való kontaktus továbbfejlesztése.
- A magyar kultúrára való fogékonyságot elősegítő "stage"-ok /gyakorlatok/ szervezése olyan szakmai környezetben, ahol ezek gyümölcsözőek lehetnek.